

سوالات تشریحی

- ۱- یکی از کهن ترین مسائل فلسفی چیست و با چه تعبیری بیان می شود؟
یکی از کهن ترین مسائل فلسفی، مسئله علت و معلول است که از آن به علت تعبیر می شود.
- ۲- اصطلاحات زیر را تعریف کنید.
الف) علت (ب) معلول (ج) اصل سنخیت علت و معلول
الف) علت چیزی است که وجود معلول متوقف بر آن است و تا آن نباشد، معلول هم پدید نمی آید؛ یعنی، در وجود خود بدان نیازمند است .
ب) معلول چیزی است که وجودش را از چیزی دیگری که علت است، می گیرد لذا در وجود خود، نیازمند دیگری است.
ج) طبق این اصل، هر معلولی از هر علتی پدید نمی آید بلکه هر معلولی از علت خاصی صادر می شود و پدید می آید.
- ۳- علت چیست و چه تفاوتی میان رابطه علت با سایر روابط مانند رابطه دوستی وجود دارد؟
رابطه ای وجودی است که در آن یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول) وجود می دهد و تا علت نباشد معلول موجود نمی شود. رابطه علتی رابطه ای وجودی است، یعنی یکی وجودش وابسته به وجود دیگری است؛ یعنی مانند رابطه دوستی نیست که در آن ابتدا وجود دو فرد فرض می شود و سپس میان آنها دوستی برقرار می گردد.
- ۴- از میان نظرات فلاسفه غربی در خصوص رابطه علت ، نظریه دکارت را بنویسید.
از میان فیلسوفان اروپایی، دکارت معتقد بود که اصل علت بدون دخالت تجربه به دست می آید و جزء مفاهیم اولیه و بدیهی است که انسان از آن درک فطری دارد.
- ۵- از میان نظرات فلاسفه غربی در خصوص رابطه علت ، نظر دیوید هیوم را با ذکر مثال توضیح دهید.
هیوم که اساساً تجربه گراست و امکان معرفت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه را رد می کند و می گوید درک علت از این طریق هم ممکن نیست؛ چون علت مفهومی فراتر از حس است.
به عقیده هیوم ، حس فقط می تواند اجسام و رنگ ها و شکل ها و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد. مثلاً چشم، می بیند که با آمدن خورشید به آسمان زمین روشن می شود اما اینکه خورشید « علت » روشنی زمین است چنین چیزی با حس قابل رؤیت نیست .
هیوم می گوید، بر اثر تکرار مشاهده خورشید و روشن شدن زمین، در ذهن ما چنین « تداعی » می شود که خورشید « علت » روشن شدن زمین است و این تداعی چیزی جز یک امر روانی ناشی از توالی پدیده ها نیست. از این طریق است که ما عادت کرده ایم چیزی را علت چیزی دیگر بنامیم.
- ۶- به عقیده تجربه گریان یا امپریست ها ، چرا و از چه طریقی انسان ، رابطه علت را بنا می نهد ؟
چون آنان هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می کنند، بنابراین معتقدند که انسان از طریق حس به توالی پدیده ها پی می برد و رابطه علت را بنا می نهد.
- ۷- مفهوم تداعی نزد هیوم چگونه مفهومی است ؟
تداعی چیزی جز یک امر روانی ناشی از توالی پدیده ها نیست. از این طریق است که ما عادت کرده ایم چیزی را علت چیزی دیگر بنامیم.

۸- از میان نظرات فلاسفه غربی در خصوص رابطه علیت، نظر کانت را بنویسید.

کانت چون می دانست که دانش بشر متکی به اصل علیت است و دانشمندان علوم طبیعی با پذیرش ضمنی این اصل، در جستجوی علل حوادث برمی آیند، بعد از تأملات فراوان به این نتیجه رسید که مفهوم علیت و رابطه علت و معلول جزء مفاهیم پایه ای ذهن است و خودش در ذهن بوده و از جایی کسب نشده است؛ یعنی ساختار ذهن بشر به گونه ای است که برخی از مفاهیم، از جمله مفهوم علت و معلول، را نزد خود دارد. به عبارت دیگر، دیدن اشیاء به صورت علت و معلول، امری ذهنی (سوبژکتیو) است نه عینی (ابژکتیو).

۹- از میان نظرات فیلسوفان مسلمان در خصوص رابطه علیت، نظر ابن سینا را توضیح دهید.

ابن سینا می گوید: درک رابطه علیت و پی بردن به آن از طریق تجربه امکان پذیر نیست؛ زیرا ما از طریق حس و تجربه، فقط به دنبال هم آمدن یا همراه هم آمدن برخی پدیده ها را می یابیم اما به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای «علیت» نیست. لذا طبیعی است که کسی که صرفاً تجربه گراست، نمی تواند تبیین قانع کننده ای از علیت ارائه کند. بعد از درک علیت، برای اینکه علت حوادث طبیعی را بدانیم، باید از حس و تجربه خود استفاده کنیم.

۱۰- یکی از نتایج اصل سنخیت را بنویسید.

یکی از نتایج اصل سنخیت آن است که انسان از هر چیزی انتظار آثار متناسب با خودش را دارد؛ لذا می کوشد ویژگی های هر شیء را بشناسد و به تفاوت های آن با اشیاء دیگر پی ببرد تا بهتر بتواند آثار ویژه آن را شناسایی کند.

۱۱- دانشمندان وقتی با پدیده ای مواجه می شوند و می خواهند علت آن را بیابند، به سراغ چه عواملی می روند؟ به سراغ عواملی می روند که تناسب بیشتری با آن پدیده دارد و علت آن پدیده را در میان آن عوامل جستجو می کنند تا اینکه به علت ویژه آن دست یابند.

۱۲- با توجه به عقیده ابن سینا توضیح دهید که آنچه به معلول ضرورت وجود می دهد، چیست؟

به عقیده ابن سینا، آنچه به معلول ضرورت وجود می دهد، علت است و معلول با قطع نظر از علت امکان ذاتی دارد. یعنی ذات و ماهیت آن نسبت به وجود و عدم مساوی است. با آمدن علت، وجود معلول ضرورت می یابد و موجود می شود. پس، علت به معلول خود ضرورت وجود می بخشد و معلول را موجود می کند.

۱۳- با توجه به عقیده ابن سینا توضیح دهید که معلول در ذات خود چگونه وجودی است و چه عاملی سبب می شود که واجب الوجود شده و لباس هستی بپوشد؟

معلول که در ذات خود ممکن الوجود است و فقط امکان موجود شدن را دارد، توسط علت، واجب الوجود می شود و لباس هستی می پوشد و بنابراین چنین واجب الوجودی را «واجب الوجود بالغیر» می نامند.

۱۴- هر یک از نظریات زیر متعلق به کدام فیلسوف است؟

الف) اصل علیت جزء مفاهیم اولیه و بدیهی است که انسان از آن درک فطری دارد.

ب) تداعی چیزی جز یک امر روانی ناشی از توالی پدیده ها نیست.

ج) دیدن اشیاء به صورت علت و معلول، امری ذهنی (سوبژکتیو) است نه عینی (ابژکتیو).

الف) دکارت   ب) هیوم   ج) کانت

۱۵- هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از گزینه ها در سمت چپ مرتبط است؟

الف) از کهن ترین مسائل فلسفی	۱- دکارت
ب) وجود معلول متوقف بر آن است.	۲- امپریست ها
ج) انسان از طریق حس به توالی پدیده ها پی می برد و رابطه علیت را بنا می نهد.	۳- سنخیت
د) امکان معرفت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه را رد می کند.	۴- علت
و) قاعده ای عقلی که از طریق تجربه به دست نمی آید.	۵- علت و معلول
ه) هر معلولی از علت خاصی صادر می شود و پدید می آید.	۶- علت
ی) اصل علت را جزء مفاهیم اولیه و بدیهی می شمارد که انسان از آن درک فطری دارد. ۷- هیوم	
- الف: ۵   ب: ۶   ج: ۲   د: ۷   و: ۴   ه: ۳   ی: ۱

سوالات پاسخ کوتاه

- ۱) یکی از کهن ترین مسائل فلسفی چیست ؟ علت و معلول
- ۲) نخستین مسئله ای که فکر بشر را به خود متوجه ساخته و او را به تفکر و اندیشه وادار کرده است، کدام مسئله است؟ علت و معلول
- ۳) انسان از همان ابتدای ظهور خود بر روی این کره خاکی به دنبال چه چیزی بوده و برای یافتن چه اموری همواره تلاش کرده است؟ علت یابی - علل پدیده ها
- ۴) چیزی که وجود معلول متوقف بر آن است و تا آن نباشد، معلول هم پدید نمی آید، چه نامیده می شود؟ علت
- ۵) رابطه علت چگونه رابطه ای است ؟ رابطه وجودی
- ۶) مفهوم « چرا » بازتاب چه نوع رابطه ای است و مقصود از آن چیست؟
- کلمه « چرا » بازتابی از رابطه علت است. و به معنی « به چه علت » یا « علت این حادثه چیست ؟ » می باشد.
- ۷) کدام فیلسوف قرن هجدهم انگلستان امکان معرفت از طریق استدلال عقلی را رد می کند و چرا؟ دیوید هیوم. زیرا که اساسا تجربه گراست.
- ۸) چرا هیوم معتقد است که درک علت از طریق حس ممکن نیست؟ چون معتقد است که علیت مفهومی فراتر از حس است .
- ۹) کدام فیلسوف آلمانی قرن هجدهم سخت تحت تأثیر نظریه علت هیوم قرار گرفت ؟ کانت
- ۱۰) به نظر هیوم ، علت اینکه ما به ضرورت پیدایش معلول از علت حکم می کنیم، چیست؟ عادت روانی
- ۱۱) کانت بعد از تأملات فراوان در مورد مفهوم علت به چه نتیجه ای رسید ؟ مفهوم علیت و رابطه علت و معلول جزء مفاهیم پایه ای ذهن است و خودش در ذهن بوده و از جایی کسب نشده است .
- ۱۲) طبق دیدگاه فلسفی کانت، دیدن اشیاء به صورت علت و معلول امری ذهنی است یا عینی ؟ امری ذهنی (سوبژکتیو) است نه عینی (ابژکتیو).

- ۱۳) فلاسفه مسلمان ، اصل علیت را چگونه قاعده ای می دانند ؟
یک قاعدهٔ عقلی می دانند که از تجربه به دست نمی آید.
- ۱۴) چرا فلاسفه مسلمان معتقدند که اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی آید؟
زیرا معتقدند که هر دادهٔ تجربی خود مبتنی بر این قاعده عقلی علیت است .
- ۱۵) کدام قاعده عقلی است که مسلمانان آن را محال می دانند ؟ اجتماع نقیضین
- ۱۶) مقصود فلاسفه اسلامی از قاعده عقلی اجتماع نقیضین چیست ؟
اینکه چیزی خودش به خودش وجود بدهد، به معنای آن است که چیزی که نیست، باشد .
- ۱۷) کشف علل امور طبیعی از چه طریق صورت می گیرد ؟ از طریق حس و تجربه
- ۱۸) به عقیده فلاسفه ، همهٔ انسان ها، طبق کدام اصل رفتار می کنند ؟ اصل سنخیت
- ۱۹) علاوه بر اصل علیت که یک اصل عقلانی است ، اصل عقلانی دیگری را نام ببرید. اصل سنخیت
- ۲۰) با قبول کدام اصل ، می توان برای نظم دقیق جهان پشتوانهٔ عقلی قائل شد ؟ اصل سنخیت
- ۲۱) دانشمندان با تکیه بر کدام اصل، تحقیقات علمی خود را پیگیری می کنند ؟ اصل سنخیت
- ۲۲) مقصود از این سخن که « معلول با قطع نظر از علت » امکان ذاتی دارد ، چیست؟
یعنی ذات و ماهیت معلول نسبت به وجود و عدم مساوی است.
- ۲۳) چه زمانی ، وجود معلول ضرورت می باید و معلول موجود می شود ؟
با آمدن علت است که وجود معلول ضرورت می یابد و موجود می شود.
- ۲۴) چه عاملی سبب می شود شی ممکن الوجود، وجود را بر عدم و نیستی ترجیح دهد و چه نامیده می شود؟
عامل بیرونی که همان علت است .

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- یکی از کهن ترین مسائل فلسفی، مسئله ... و .... است . علت - معلول
- ۲- نخستین مسئله ای که فکر بشر را به خود متوجه ساخته و او را به تفکر و اندیشه وادار کرده، مسئله ... و .... است. علت - معلول
- ۳- انسان از همان ابتدای ظهور خود بر روی این کرهٔ خاکی به دنبال .... بوده و برای یافتن .... پدیده ها تلاش کرده است. علت یابی - علل
- ۴- ... در وجود خود، نیازمند دیگری است اما ... چیزی است که وجود معلول متوقف بر آن است. معلول - علت
- ۵- علیت رابطه ای ... است یعنی یکی وجودش .... به وجود دیگری است . وجودی - وابسته
- ۶- دکارت معتقد بود که اصل علیت بدون دخالت ... به دست می آید و جزء مفاهیم ... و .... است که انسان از آن درک .... دارد. تجربه - اولیه - بدیهی - فطری
- ۷- ..... چون هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می کنند، معتقدند که انسان از طریق حس به ..... پدیده ها پی می برد و رابطهٔ علیت را بنا می نهد. تجربه گرایان - توالی
- ۸- در میان فیلسوفان .... گرا، .... فیلسوف قرن هجدهم انگلستان نظر خاصی دارد. تجربه - هیوم
- ۹- هیوم که اساسا .... گراست، امکان معرفت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه را .... می کند. تجربه - رد
- ۱۰- به عقیده هیوم درک علیت از طریق .... ممکن نیست؛ چون علیت مفهومی فراتر از ... است. حس - حس
- ۱۱- هیوم .... را چیزی جز یک امر روانی ناشی از .... پدیده ها نمی داند. تداعی - توالی
- ۱۲- با آمدن خورشید به آسمان، زمین روشن می شود اما .... علت روشنی زمین را درک نمی کنند. حواس
- ۱۳- به اعتقاد کانت مفهوم .... جزء مفاهیم پایه ای .... است و از جایی کسب نشده است. علیت - ذهن
- ۱۴- به عقیده کانت دیدن اشیاء به صورت علت و معلول، امری ذهنی .... است نه عینی. ابژکتیو - سوژکتیو
- ۱۵- فلاسفهٔ مسلمان می گویند، اصل علیت یک قاعدهٔ .... است و از .... به دست نمی آید. عقلی - تجربه
- ۱۶- به نظر ابن سینا، درک رابطه علیت از طریق .... امکان پذیر نیست به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای ... نیست. تجربه - علیت
- ۱۷- به نظر ابن سینا، کسی که صرفاً .... گراست، نمی تواند تبیین قانع کننده ای از .... اراده کند. تجربه - علیت
- ۱۸- کشف علل امور طبیعی از طریق .... و .... صورت می گیرد. حس - تجربه
- ۱۹- فیلسوفان می گویند همهٔ انسان ها، طبق اصل .... رفتار می کنند. سنخیت
- ۲۰- فیلسوفان به جز فیلسوفان .... گرا می گویند که اصل .... مانند خود اصل «علیت» یک اصل عقلی است. تجربه - سنخیت
- ۲۱- یکی از نتایج اصل سنخیت آن است که انسان از هر چیزی انتظار آثار .... با .... را دارد. متناسب - خودش
- ۲۲- با قبول اصل .... است که می توان برای نظم دقیق جهان پشتوانهٔ .... قائل شد و دانشمندان با تکیه بر همین اصل، تحقیقات علمی خود را پیگیری می کنند. سنخیت - عقلی
- ۲۳- به عقیده ابن سینا « آنچه به معلول ضرورت وجود می دهد، .... است. علت
- ۲۴- معلول با قطع نظر از علت، امکان ذاتی دارد، یعنی ذات و ماهیت آن نسبت به ... و ... مساوی است. وجود - عدم
- ۲۵- عقلاً ..... است که بدون وجود هیچ عامل .... شی ممکن الوجود، ضرورت وجود پیدا کند. محال - بیرونی

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط می باشد.

- ۱- یکی از کهن ترین مسائل فلسفی، مسئله علت و معلول است . درست
- ۲- نخستین مسئله ای که فکر بشر را به خود متوجه ساخته و او را به تفکر واداشته، مسئله علت و معلول است. درست
- ۳- انسان پس از پیدایش فلسفه به دنبال علت یابی بوده و برای یافتن علل پدیده ها تلاش کرد. نادرست
- ۴- معلول چیزی است که وجود علت متوقف بر آن است. نادرست
- ۵- رابطه علیت رابطه ای وجودی است، یعنی یکی وجودش وابسته به وجود دیگری است. درست
- ۶- در رابطه دوستی، ابتدا وجود دو فرد فرض می شود و سپس میان آنها دوستی برقرار می گردد. درست
- ۷- هیوم معتقد بود که اصل علیت جزء مفاهیم اولیه و بدیهی است که انسان از آن درک فطری دارد. نادرست
- ۸- به عقیده دکارت چون هر چیزی براساس حس و تجربه تحلیل می شود، به همین دلیل، انسان از طریق حس به توالی پدیده ها پی می برد و رابطه علیت را بنا می نهد. نادرست
- ۹- در میان فیلسوفان تجربه گرا، کانت فیلسوف قرن هجدهم انگلستان نظر خاصی دارد. نادرست
- ۱۰- هیوم هرچند که تجربه گراست اما امکان معرفت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه را اثبات می کند. نادرست
- ۱۱- به نظر هیوم درک علیت از طریق استدلال عقلی ممکن نیست؛ چون علیت مفهومی فراتر از عقل است. نادرست
- ۱۲- طبق نظریه هیوم، علیت رابطه ای نیست که بتوان آن را از طریق تجربه و مشاهده کشف کرد. درست
- ۱۳- با آمدن خورشید به آسمان زمین روشن می شود اما اینکه خورشید، علت روشنی زمین است چنین چیزی با حس قابل رؤیت نیست. درست
- ۱۴- به عقیده کانت تداعی چیزی جز یک امر روانی ناشی از توالی پدیده ها نیست. نادرست
- ۱۵- کانت، فیلسوف آلمانی قرن هجدهم، وقتی نظر دکارت در مورد علیت را مطالعه کرد، سخت تحت تأثیر نظریه وی قرار گرفت. نادرست
- ۱۶- به نظر کانت علیت، جزء مفاهیم پایه ای ذهن است و خودش در ذهن بوده و از جایی کسب نشده است. درست
- ۱۷- به نظر کانت، ساختار ذهن بشر به گونه ای است که برخی از مفاهیم، از جمله مفهوم علت و معلول، را نزد خود دارد. درست
- ۱۸- کانت می گوید، دیدن اشیاء به صورت علت و معلول، امری عینی (ابژکتیو) است نه امری ذهنی (سوبژکتیو). نادرست
- ۱۹- فلاسفه مسلمان می گویند، اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی آید. درست
- ۲۰- به عقیده فلاسفه اسلامی هر داده تجربی خود مبتنی بر یک قاعده عقلی است. درست
- ۲۱- اینکه چیزی خودش به خودش وجود بدهد، به معنای آن است که چیزی که نیست، باشد و این، همان اجتماع نقیضین است که محال است. درست
- ۲۲- ابن سینا که حدود شش قرن قبل از هیوم زندگی می کرده است، به گونه ای از علیت سخن گفته که گویا پاسخی برای هیوم آماده نموده است. درست
- ۲۳- به عقیده ابن سینا، درک رابطه علیت و پی بردن به آن «علیت» از طریق تجربه امکان پذیر نیست؛ درست
- ۲۴- به عقیده ابن سینا، کسی که صرفاً تجربه گراست، نیز می تواند تبیین قانع کننده ای از علیت اراده کند. نادرست

- ۲۵- کشف علل امور طبیعی از طریق حس و تجربه صورت می گیرد. درست
- ۲۶- طبق اصل سنخیت هر معلولی از هر علتی پدید نمی آید بلکه هر معلولی از علت خاصی صادر می شود و پدید می آید. درست
- ۲۷- فیلسوفان می گویند همه انسان ها، طبق اصل علیت رفتار می کنند. نادرست
- ۲۸- فیلسوفان تجربه گرا می گویند که اصل سنخیت مانند خود اصل «علیت» یک اصل عقلی است. نادرست
- ۲۹- یکی از نتایج اصل ضرورت علی و معلولی آن است که انسان از هر چیزی انتظار آثار متناسب با خودش را دارد. نادرست
- ۳۰- برای اینکه بدانیم هر علتی چه معلول خاصی دارد، باید از تجربه کمک بگیریم و از طرق مختلف تجربی آثار و معلول های هر علتی را شناسایی کنیم. درست
- ۳۱- با قبول اصل ضرورت علی و معلولی است که می توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه عقلی قائل شد. نادرست
- ۳۲- دانشمندان با تکیه بر اصل سنخیت، تحقیقات علمی خود را پیگیری می کنند. درست
- ۳۳- به عقیده ابن سینا «آنچه به معلول ضرورت وجود می دهد، علت است. درست
- ۳۴- به عقیده ابن سینا معلول با قطع نظر از علت «امکان ذاتی» دارد. درست
- ۳۵- عامل بیرونی در مورد شیء ممکن الوجود، که آن را از حالت تساوی وجود و عدم خارج می کند همان علت است. درست

سوالات تستی

- ۱- مهمترین مسئله ای که انسان را به تفکر و اندیشه وا می دارد ..... است و ..... رابطه ای وجودی است که کلمه ..... بازتابی از همین رابطه وجودی است .
- (۱) مساله علت و معلول - علت - چیستی
(۲) ادراک قانون علت و معلول - علت - چرا
(۳) ادراک قانون علت و معلول -علیت - چرا
(۴) مساله علت و معلول - علیت - چرا
- ۲- درک رابطه علیت در اندیشه دکارت امری .... است که بدون دخالت .... به دست می آید و جزء مفاهیم ... و ... است.
- (۱) فطری - تجربه - ثانویه - غیربدیهی
(۲) فطری - عقل - اولیه - بدیهی
(۳) فطری - عقل - ثانویه - غیربدیهی
(۴) فطری - تجربه - اولیه - بدیهی
- ۳- در اندیشه دکارت کدام مورد درست است ؟
- (۱) اصل علّیت بدون دخالت تجربه به دست می آید و جزء مفاهیم اولیه و بدیهی است که انسان از آن درک فطری دارد.
(۲) انسان از طریق حس به توالی پدیده ها پی می برد و رابطه علّیت را بنا می نهد.
(۳) درک علّیت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه ممکن نیست .
(۴) چون علّیت مفهومی فراتر از حس است ، با حس قابل رؤیت نیست.
۴- امپریست ها در خصوص اصل علیت کدام مورد را انکار می کنند؟
- (۱) وجود رابطه میان پدیده های جهان
(۲) تأثیر مشاهدات بر امکان دستیابی به معرفت
(۳) تأثیر مشاهدات بر باورهای انسان
(۴) توالی برخی از حوادث نسبت به هم
- ۵- کدام مورد مبنای انکار اصل علیت توسط هیوم شمرده می شود؟ (کنکور سراسری خارج کشور ۹۷ با کمی تعدیل)
- (۱) توجه به توالی مکرر برخی حوادث
(۲) یکی دانستن معرفت با تجربه حسی
(۳) محدود کردن محدوده شناخت به عادات ذهنی
(۴) توجه به تاثیر مشاهدات در ایجاد عادت ذهنی
- ۶- کدام عبارت، نظر منکران شناخت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه را در مورد « اصل علیت » بیان می کند ؟ (کنکور سراسری خارج کشور ۹۶ با کمی تعدیل)
- (۱) شرط تجربه است. (۲) قرارداد ذهن است. (۳) مشاهده مکرر است. (۴) توالی حوادث است.
۷- انکار اصل علیت نزد فیلسوفان تجربه گرا و هیوم در اصل از کدام دیدگاه ناشی می شود؟ (سراسری ۹۴ با کمی تعدیل)
- (۱) علیت را در تجربه نمی توان یافت
(۲) علیت تکرار متوالی دو حادثه است
(۳) تجربه مبنای هر نوع شناختی است
(۴) علیت با تبیین عقلانی درک می شود.
- ۸- با توجه به دیدگاه هیوم ، کدام مورد عبارت را به نحو درستی کامل می کند ؟ علیت .....
- (۱) حاصل توالی پدیده هاست.
(۲) جزء ساختار ذهن انسان هاست .
(۳) یک اصل کاملاً عقلی است .
(۴) یک اصل فطری و جزء مفاهیم بدیهی است .
- ۹- به نظر هیوم ، علت اینکه ما به ضرورت پیدایش معلول از علت حکم می کنیم، چیست؟
- (۱) عادت روانی. (۲) اصل فطری (۳) مفهومی بدیهی (۴) اصل عقلانی
- ۱۰- نمی توان گفت که چون همیشه با آمدن خورشید به آسمان ، زمین روشن می شود .....
- (۱) ذهن قادر به درک توالی میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین می شود .
(۲) تجربه و حواس علت روشن شدن زمین را تشخیص می دهند.
(۳) انتظار داریم که آمدن خورشید باعث روشن شدن زمین گردد.
(۴) رابطه ای وجودی میان آمدن خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد.

۱۱- وقتی با آمدن خورشید به آسمان، زمین روشن می شود ....

(۱) حواس علت روشن شدن زمین بواسطه آمدن خورشید به آسمان را درک نمی کنند. (۲) حواس روشن شدن زمین و تجربه علتش را می فهمد. (۳) روشن شدن زمین را عقل می فهمد اما حس درک نمی کند. (۴) تجربه انسان به تدریج و در طی زمان، علت روشن شدن زمین را می فهمد. ۱۲- کانت در رسیدن به دیدگاه انتقادی خود در مورد علیت، تحت تاثیر کدام فیلسوف بود و بعد از تأملات فراوان به چه نتیجه ای رسید؟

(۱) دکارت - مفهوم علیت، جزء مفاهیم پایه ای ذهن است و خودش در ذهن بوده و از جایی کسب نشده است.

(۲) هیوم - دیدن اشیاء به صورت علت و معلول، امری ذهنی (سوپرکتیو) است نه عینی (ابژکتیو).

(۳) هیوم - دیدن اشیاء به صورت علت و معلول، امری عینی (ابژکتیو) است نه ذهنی (سوپرکتیو).

(۴) دکارت - ساختار ذهن بشر به گونه ای است که برخی از مفاهیم، از جمله مفهوم علت و معلول، را نزد خود دارد.

۱۳- سوپرکتیو و ابژکتیو در فلسفه کانت به ترتیب چگونه شناختی هستند؟

(۱) عینی - ذهنی. (۲) ذهنی - عینی. (۳) ذهنی - خارجی. (۴) خارجی - عینی

۱۴- به ترتیب کدام مورد تصویر مناسبتری از علیت نزد کانت و هیوم ارائه می دهد؟

(۱) علیت حاصل توالی پدیده هاست - علیت جزء ساختار ذهن انسان هاست

(۲) علیت جزء ساختار ذهن انسان هاست. - علیت یک اصل فطری و جزء مفاهیم بدیهی است.

(۳) علیت یک اصل کاملاً عقلی است. - یک اصل فطری و جزء مفاهیم بدیهی است.

(۴) علیت جزء ساختار ذهن انسان هاست - علیت حاصل توالی پدیده هاست.

۱۵- کدام اصل به اعتقاد فیلسوفان مسلمان، ریشه درک اصل علیت است و کشف علل امور طبیعی از چه طریقی صورت می گیرد؟

(۱) امتناع اجتماع نقیضین - استدلال عقلی. (۲) امتناع اجتماع ضدین - تجربه و حواس

(۳) امتناع اجتماع ضدین - استدلال عقلی (۴) امتناع اجتماع نقیضین - تجربه و حواس

۱۶- به نظر ابن سینا، کدام مورد درباره علیت درست است؟

(۱) علیت حکم ذهن از توالی میان دو پدیده است. (۲) توالی و به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای علیت نیست.

(۳) درک رابطه علیت، از طریق تجربه امکان پذیر است. (۴) علیت رابطه ای است که میان همه حوادث متوالی برقرار است.

۱۷- .... آن چیزی است که وجودش از خودش نیست. حال اگر علتی به او وجود نداده باشد، به معنای این

است که بدون .... پدیده آمده و این، امری .... است.

(۱) حادث - مرجح - محال (۲) قدیم - مرجح - محال (۳) حادث - مرجح - ممکن (۴) قدیم - مرجح - ممکن

۱۸- با توجه به نظرات فارابی و ابن سینا، کدام عبارت در مورد اصل علیت درست نیست؟

(۱) اصل علیت از شاخه های اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع دو نقیض» است.

(۲) اصل «امتناع ترجیح بلا مرجح» از اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین» به دست می آید.

(۳) اصل علیت از اصل امتناع ترجیح بلا مرجح. به دست می آید.

(۴) اصل «امتناع ترجیح بلا مرجح» از اصل «علیت» به دست می آید.

۱۹- به ترتیب، در پرتو کدام اصل، می توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه عقلی قائل شد و عبارت «هر معلولی از هر علتی پدید

نمی آید بلکه هر معلولی از علت خاصی صادر می شود» بیانگر کدام اصل است؟

(۱) سنخیت علت و معلول - وجوب علی و معلول (۲) سنخیت علت و معلول - سنخیت علت و معلول.

(۳) ضرورت علت و معلول - سنخیت علت و معلول (۴) ضرورت علت و معلول - ضرورت علت و معلول

- ۲۰- وجوب علی و معلولی با حضور چه چیز تحقق می یابد و عبارت « اگر علّتی به معلولی وجود نداده باشد، به معنای این است که بدون مرجّح پدیده آمده و این، امر محال است.» ناظر بر کدام اصل فلسفی است ؟
- (۱) علت ناقصه - امتناع ترجیح بلا مرجّح.
 (۲) علت ناقصه - امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین.
 (۳) علت تامه - امتناع ترجیح بلا مرجّح.
 (۴) علت تامه - امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین.
- ۲۱- اصطلاح « وجوب علی و معلولی » کجا مطرح می شود و قاعده « امتناع ترجیح بلا مرجّح » چه پیامی دارد؟
- (۱) در واجب الوجود بالذات - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل بیرونی به نام علت است.
 (۲) در واجب الوجود بالغیر - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل بیرونی به نام علت است.
 (۳) در واجب الوجود بالغیر - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل بیرونی به نام علت است.
 (۴) در واجب الوجود بالذات - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل بیرونی به نام علت است.
- ۲۲- امکان ذاتی کدام است؟ (کنکور سراسری ۶۸ با کمی تعدیل)
- (۱) چیزی که به حسب ذات واجب بوده و عدم بر آن محال باشد.
 (۲) چیزی که ذات و ماهیت آن نسبت به وجود و عدم مساوی است
 (۳) چیزی که ذاتاً وجود برایش محال است و عدم برای آن ضروری است .
 (۴) چیزی که ذاتش اقتضا دارد هستی را .